

20
ԲԱՐՍ

Հայաստանի Էփեմեր

20
ԲԱՐՍ

Մանգոսմանի իր կիսման պիւր սալը
բնակչության վր ճիշմաւ իրքերի կիսման
իւրի մէջ օրացուց.

Սենեկիկի բաշար իւր... 100 շէ.
Խաւանալ իւր... 80 »
Շենքի բոնաւ սալ իւր կիսման... 100 »

Ստամբուլի Էփեմեր
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷՓԵՄԵՐ

Մամբաւս վէ իւրաքանչիւր
Պապը Այի ճառարանի մէջ Ն. 36

Direction du journal
MANZOUMEI EFKIAR
Grand' rue de la S. Porte. 36

مطبعة وادار خاتمه

باب عالی جاده سنده 36 نومرو

دائرة مخصوصه

نظور افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئول
فرهت باغیان

ՄԱՆԻՍԻՄԱԹԸ ՄԱՆԻՍՈՒՍԵ

Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
1859 շէ սենեկի
Ապրիլի իւր իւրաքանչիւր պաշտօնաւոր
տեղի վր ճիշմաւ տեղ
Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ա.Զ.Գ.Ա.ՅԻՆ

Արարատը միտքով թա-
րիւրի նիւթի տեղի օգուտով
գաւառի կէտեր, Ս. Կաթողիկոս Հաղ-
թածը թաւրի պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Կիւնիւ, Վաղարշապատի Ս. Ա-
տուածաժին քրիստոնէական, սապա-
ժամեղ ու թիւնուտան սօնաւ, Կա-
րապետ, Բենիկ, Կոմիտաս, Եղիշ
վէ Թաւրէն Արեղաւարա վարդա-
պետի Բիւթ պէտքի վաւարանը
նը իւր էլ յիշմիշ տեղ

Պատրիարքական փոխարք Հայր
էվդիմի կիւն Ս. Պատրիարք Հայր
Հաղթածը թաւրի պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Եվդիմի կիւն Պապը Եվդար
Հաղթածը թաւրի պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայր Հաղ-
թածը թաւրի պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Բուս Բաթրիգ վէքի Տիւր-
մէթիւ Եւրպատիս էֆ. պէտք պէ-
թիւն Եւրպատիս էֆ. պէտք պէ-
թիւն Եւրպատիս էֆ. պէտք պէ-

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

ՏԱՐԻԼ ԻՅԵԵ

Տիւնքի ճիւղաւ կիւն Ս. Ա-
տուածաժին քրիստոնէական, սապա-
ժամեղ ու թիւնուտան սօնաւ, Կա-
րապետ, Բենիկ, Կոմիտաս, Եղիշ
վէ Թաւրէն Արեղաւարա վարդա-
պետի Բիւթ պէտքի վաւարանը
նը իւր էլ յիշմիշ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

Ս. Հաղթածը պաշտօնաւոր չէր նէ
գաւառի երկրաշնորհաւ պէտք 36 շէ
սենեկ տեղի եւ իւրաքանչիւր իւր տեղ
պաշտօնաւոր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ
չէր իւր տեղի վր ճիշմաւ տեղ

ԽԱՐԻՃԻՑՆԵ

Եօգօհամատան էֆրենի ապրիլին 16-ը թարխիսի չէքիւն րէս մի պիւր թէլէկրաֆնամէնէ կէօրէ, 2ին իլէ ճարօն արասընտա, սուլհ անտնամէսի իմզա իտիւմիշ տիր, 2ին հիւքիւմէթի թարաֆընտան ճարօնա 200 միւնթ Թաւէլ Եանի պիւր միւնթ 200 միւնթ Քրանդ թաղմիւնթը հարպիւնէ վէրիւմէսի, Լիւնթօթնկ չիպիհ ճէդրէսիլ լէ ծօրօզ ատասընըն ճարօնա թէրք իտիւմէսի, Բէքին տախի տախիլ օլտուղու հալտէ, թիւարթ թէ պէշ լիման տաւա աշըլմաւը վէ Գօրէ գըրթասընըն իւթիդլաւ լիւնթէթի՝ սուլհ չարթլարընտան օլմազ իւղրէ, գապուլ իտիւմիշ տիր:

— Ծրանսա հիւմիւնթիւնթի Բէի սի Մ. Թէլէքս Ծօր հաղթթիւրէրի՝ ըէֆադաթլարընտա տախիլիւնէ, պահրիւնէ, թիւարթ, նաֆիա նաղըրլարը պուլուստուգլարը հալտէ, էֆրենի ապրիլին 17 ինճի կիւնիւ Ծրանսանըն Բուէն չէհրիւնէ մուվաւէթի իթմիշ վէ կէշտիկի Եէրլէրտէ թօրանմըլ օլան քիւլ լիւնթթի իւլադ թարաֆընտան իհրիւրամթը ֆաիդա իլէ իւթիդլաւ օլտուրադ, քէմալը չէվդ իլէ ալգըշանմըլ արը:

— Իթալիա ասքէրիւնի թալիմլէրի՝ Թէրնի վէ Սալմօնա վէ Ագուէլա մէվգըլէրիտէ իճրա օլտուրադ, էֆրենի օգոստոսուէ 23 իւնճի կիւնիւնտէն սեպտեմբերին իւլիւնիւն կիւնիւնէ գաւառ տէվալ իտէնէքմիշ:

— Բուսիա ասքէրիւնի թալիմլէրի՝ օգոստոս իշիտէ, Մօսկուա իլէ իւթիւնթի արասընտա իճրա օլտուրադ վէ պու թալիմլէրտէ 200,000 էֆրաթար ասքէրիւնէ պուլուստուգլարը:

— Իմքէթթի փիւնթիւնթի հաղթթիւնթի կէլէնէք սեպտեմբերտէ Բօմանէ կիտէրէք, Գրալ Ումպէր թօ հաղթթիւնթի զիւնթթի իտէնէք՝ քալթի պիւր սուրթթալ խապէր վէրիւմէքտէ իմիշ:

— Գէրիւնտէն չէքիւն պիւր թէլէկրաֆնամէնէ կէօրէ, Բրէնս Պիդ մարզըն վիճուտիւնէ արըզ օլան խաւթալըդ՝ կիթաթէն չիտտէթ քէսպ էլլէթիկիւնտէն, Էնտիշէի մուճիպ օլմադտա իմիշ:

— Ժիւթլանտ գանալընըն րէսմը քիւլաւտանտա, պիւր ֆիլօ Բուս տօնամասը հաղըր պուլուստուգլար իտէ տէ, պու ֆիլօնուէն գօմանտան լըղը՝ պիւր գօնթըր Ամիրալա իհալէ օլտուրադ, խանէտանը իմքէթթի օլտուրադ հիշ պիւրի՝ րէսմը մէղքիւրտէ հաղըր պուլուստուգլար իլէ թէրապուրկտան պիւրիւրիւմիշ տիր:

— Մատակասգարտան 13 ապրիլ թարխիսի չէքիւն պիւր թէլէկրաֆնամէնէ նաղարէն, Մուսկուա նօ նամ մահէլտէ Ծրանսըզ ասքէրի՝ Մատակասգարտարը մաղլուպ էլլէմիշ վէ ասաթիւր մէրգուսէ իլէրիլէրէ տօղրաւ իլէրիլէմէքտէ տէվալ իթմէքտէ պուլուստուգլար տուր:

Ծրանստան պու տէֆա թիկլըր նամ վարօրա իրքեապ իտիւն 3 թապուր ասքէր՝ նիհանթսիդ ալ գըշլար իշիտէ Մարիւնա լիմա նրնտան Մատակասգարա միւթէ վէճիհէն հարէքթէ էլլէթիկի կիպի, տիկէր 3 թապուրուէ տախի պիւր գալ կիւնէ գաւառ հարէքթէ իթմէսի մուգարէր իմիշ:

— Սրանիա հիւքիւմէթի՝ էվվէլ քի չարշէնպիհ կիւնիւ, և գըթա թօր չէքէր սեֆիւնէի հարպիւնէսինի ասքէր վէ միւհիմալթ իլէ պէրա պէր, Բիւպա ատասընա սէվգ էլլէմիշ տիր:

ՆԻՑՏԵՏԵՆ

Վիգթօր Հիւկոնուէն ասարընտան միւգթէպէս տիր

ՁՕ ՃՈՒԳԼԱՐ

Է՛յ չօնուգլար, էյեամը չէպապէթ նասըլիւն Վագթթ տըր, պիւլմէգաիւնիդ զիրա չատան ու մէօրուր օլաճադ գէման վագթթը չէպապէթ տիր:

Պիգիմ քէտէրլէր իլէ տօլմաւշ օլան սինիմիդէ դըպլթ վէ հաստ իթմէքիւնիդ. պիգիմ սինիմիդտէ, գալպլէր՝ էսիքի միհնէթ օլաճապընտան կիւլմէք, իգհարը չատիւմանի իլլէմէք, ֆուրթուսալը գըշլ գէմանլարընըն կիւնէշիւն պէնդէր:

Սիգիւն պու մէսուտ կիւնէրիւնիդ լէթապէթ ու թէրապէթի աճապա ունուտուլուր մու, նէ չարէ թիւղկեար կիպի կէլիպ կէշէր. պու տտէթա սարֆ ու իւթիհալք իտիւնէ սեօզ կիպի տիր, ուշար, կիւնէր:

Է՛յ չօնուգլար սապաճը նէվապ հար օլան սինի սապապէթիւնիդտէ կիւլիւնիւդ, օլտաքընդ, չատիւման օլտուրադ, զիրա սիգիւն պու կիւլէլ վէ չիֆապալի կիւնէրիւնիդ, Եէքտիկէրիւնէ սարըլմըլ խօշալու վէ նիւթու չիշէքլէր տիրլէր:

Սէնէլէր կէլիպ կէշէր, մուգտաւտէրաթ իւհիւնէ սիգի, տէքիւթմէնիւ պուղտաքը իւնիւթալիւ կիպի մահվ ու իֆնա իտէր:

Սիդ, պարի պիգիմ կիպի Եալանճը տօթլուգլարա գարըլմաքընդ, քիպը ու ազամէթ կիպի պիհնուտ վէ միւսթէքթէնէօղլէրէ ալաւանճաքը, վէ նիհանթ հուղուգլարը նէֆոնիւնիւնիդէ մաղլուպ օլմաքընդ:

Աղաւթ վէ գուտթթի Բէպապանիւնէի տահա թագաթի իտէմէքթէքիւնիդտէն, չիւտիլք կիւլիւնիւդ միւլթէհիւն ու չատիւման օլտուրադ, պէօնիւնէրէք անճադ գուտթթի ու ճէլալթի իլաշիւնէի տալմանտա կէօրմէք իւղրէ պաշը նըղը գալարմադտան պաշադ, քիպը ու ազամէթ կէօթթէրմէքիւնիդ:

ՍՈՑՈՒԳՆ

Է՛յ զէնկիւն օլան քիւլմէլէր սապապա վիրիւնիդ, զիրա սապապա նիւթալըն հէմիլիսի տիր:

Թէնթալթ իտիւրիքի, պիհնուտէ Եէրէ տիգլէրիւնիդէ գաւառան վէ չիտտէթի չիթիւ միւնթաթիլթի իլէ պիւլապիլ իլէն հարէքթիւն մահրուս գալար գաւառալուգլար թաշտան օլան էլլէրիւնէ իլլէթա իտէն պիւր իթթիւնա իլէ էլլէրի օղուգլար տան գըղարմըլ օլան չօնուգլար, սուֆրալըզտան պաղըր գալան էթմէք քարշալարընը թօրալարըլարը վագթթ, ճէնապը վաճիպիլ վիճուտ հաղթթիլէրի սիգտէն Եիւլիւնիւ չէվիթէր:

Սատապա քալը վիրիւնիդ, զիրա պիւր կիւն օլտուրա պու տիւնալթ թէրք իտէրսինիդ, օլվագթթ սիգիւն սատապալարընըլ Հագթ իտէլէտ հագթթիլէրիւնէ ինտիւտէ պէօնիւք պիւր սէրվէթ օլտուր:

Հէրքէն, Էպիդէ մէրհամէթ իտիւնթօր տիմէլէրի իլլէն սատապա վիրիւնիդ, ֆուրթուստան տօնմաւշ տիւնիւնի իլէ, զիւնթթիլիւնիւն Եանը պալընտա իգթիւրապ չէքէն ֆագըրըն նաղարը հուսուտանէ իլէ խանէլէրիւնիդէն էլլէրիւնէ օղը սըզ պապալարըն իլլէն սատապա վիրիւնիդ:

Սատապա քալը վիրիւնիդ, քի սօն զէմալարընընտա կիւնէհալարընըլ գալըլ կէլմէք իւղրէ, ճէնապը Հագթ նէգալիւնէ մաղալու օլան պիւր ֆագթընըն նիւթալընա մալիք օլաւընըլ:

Մ. Յ. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՅՈՐԵԼԵԱՆ

ԳԻՐ. ԱՄԵՆ. ԱՐՍԷՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՅՏՆԵԱՆԻ

ԳԻՐ. ԱՄԵՆ. Արսէն Արքեպիսկոպոս Այտնեանի Բազանալթիւն և ուսումնական կենաց 30-ամեայ Յօրեյիլի պատրաստութեան համար՝ Վիեննայի հայ գաղթականութեան ամենահին անդամներէն վաճառատանց տեարք՝ Պր. Գր. Ճերմակեան, Պր. Պետրոս Շիշմանեան, Պր. Զ. Բորբողիւ, Պր. Յովհ. Վարդապետիկեան, և Միլթարեան Հայերէն՝ Վ. Հ. Միքայէլ Վ. Խուրչալեան, Վ. Հ. Գր. Վ. Գալմէքեան և Վ. Հ. Բաւարապա Վ. Պիլէգիկեան Յանձնախումբ մը կազմած են և արդէն ալլալիւնիս տեւր ունեցած ի մէջ ալլալիւն առաջարկութեանց՝ Պր. Զատիկ Բորբողիւ առաջարկեց՝

«ԱՅՏՆԵԱՆ ԱՐՈՒՆՍՏԳԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ»

անուամբ հաստատութիւն մը կազմել, որուն գործն ըլլայ վարչական ժողովոյ մ'առաջնորդութեամբ արեւելքէն (Տաճկաստան Ռուսաստան, Պարսկաստան Եւալիւ) Հայ աղքատ պատանիներ Վիեննա բերել տալ, և այստեղ պարզ ձեռք գործ արուեստներ սորվեցնել 3-6 տարի, և վարպետ հանելէն Ետեւ վերադարձնել Յանձնախումբն այս առաջարկութիւնն ազգին արուեստագիտական և նիւթական զարգացման շատ օգտակար, և հայ հասարակութեան սրտին շատ մօտ գտնելով՝ ընդունեցաւ, և սկսաւ կազմակերպութեան վրայ խորհիլ և առանձին կանոնադրութիւնը կազմել:

Այս առաջարկութիւնը խմբագրութիւնն ալ ամենայն ունիւթութեամբ կ'ընդգրկէ. Հիմնադրութեան նպատակին գործադրութիւնը դիւրին, իսկ արդիւնքն ազգին արուեստական և նիւթական զարգացման մեծապէս ջանաւոր է, վասն զի պատանւոյ մը ձեռագործ արուեստ սորվեցնելու համար առաջին տարին իւր 400 ֆրանք ծախք կ'ըլլայ Վիեննա, երկրորդ տարին պատանին այնչափ կը կրթուի, որ կարող կ'ըլլայ վաստակի սկսիլ և նիւթական նպատի պէտք չ'ունենալ, Եւրոպայի արուեստագիտական մէկ քաղաքին մէջ վարպետ ելած պատանին, այնուհետեւ իւր տեղը դառնալով արուեստը գործադրելու համար կ'ստիպուի աշակերտներ ունենալ, կարելի է ուրեմն մտածել՝ որ որչափ այսպիսի աւանդ վարպետներ յառաջ կը բերուին, այնչափ շուտով կը ծաւալի ժամանակիս կատարելագործեալ արուեստներն ազգիս մէջ, Եւ առկէ ինչ մեծ օգուտներ ազգին: Ամենուն ծանօթ է որ մեր ազգին բնական երկիրն երբն այնպիսի առատ անմշակեալ նիւթեր ունին, որոնք Եւրոպայի մէջ չեն գտնուիր. և այս նիւթերն չնչին դրամոյ սխալարէն կ'անցնին Եւրոպա, ուր գործուելէն ետեւ կը դառնան մեղի քանի մ'առ հարիւր գինը քարձրանալէն ետեւ. և կամ օտարներ կուգան և իրենց մի միակ արուեստագիտութեամբ կ'օգտուին մեր նիւթերէն: Եւ նոյն իսկ մեր ամենասովորական պիտոյից առարկաներն Եւրոպայէն ստիպուած ենք առնուլ իսկ եթէ տեղացի արուեստ

առարկանք գտնուին, այս օգուտներն կը փան մեզի: Մանաւանդ որ հայն ի բնէ արուեստից ընդունակութիւն ունին, և ճաշակն, որ արուեստի մէջ մեծ դեր կը խաղայ, հայուն բնածին է: Դարձեալ արուեստագիտութիւնն արդիւնաւոր ըլլալու համար անհրաժեշտ է որ արուեստանոցին մէջ տիրէ անտեսութիւն, խնայողութիւն, և ամէն բանէ օգուտ հանել: այս եւս միշտ տեսնուած է ազգիս յատկութիւններուն մէջ: ...

Այն ազգիքն, որոնք այնչափ վաճառականութեան ձիրք չունին, իրենք զիրենք արուեստից տուած են, և առով իրենց երկիրն հարստացուցած: օրինակ՝ Անգլիացիք, Գերմանացիք, Աւստրիացիք եւ այլն, որոնք նաեւ ըզա մասին ճաշակալ կը պահի: և սակայն այժօրս իրենց արուեստովն առեւտուրի մէջ առաջին դերը կը խաղան, և իրենց ապրանքներն աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են: Իսկ ճրչալի աւելի մեծ արդիւնք ապաստու է հայն, որ ինչպէս բովանդակ աշխարհս կը խոստովանի վաճառականութեան ձիրք ունի բնէ, երբ իւր այս ձիրքին միացնէ նաեւ կատարելագործեալ արուեստը:

Կը մաղթենք որ այս Հիմնադրութեան եկամուտը կարելի ըլլայ տարեկան 10,000 ֆրանքի հասցընել, որ ըստ ինքեան մեր ազգին համար ոչինչ բան է: Դայց այս ոչնչով կարելի պիտի ըլլայ իւրաքանչիւր տարի 23 հայ պատանի բերել, անոնց նիւթական ապագան զարգացնել և զիրենք իրեն կըրթիլ տեղացի պատանիներու՝ ու վարկել:

Աւելիմեծ է մէջ յայտն՝ որ այս ձեռնարկութիւնը ազգը պիտի գընահատէ և ամենայն կերպով ընդգրկէ:

Անունը մանակցողաց Յուցակի հրատարակութեան:

1. Յարգոյ Միլթարեան Միւս. Բանակի ի Վենետիկ,
2. Պր. Գր. Ս. Գըլըքեան,
3. Պր. Զ. Բորբողիւն

ՄՍԲ. «ՀԱՆԴԻՍԻ»

Նասըլ քի պալէտաքէլ պէնան. նամէտէն անլաշըլմազ տա տըր, Վիեննա տա վագթ Միլթարեան Միւսալարընտան օլան վէ քէնտի սապը գալէմիլէսիլլէ քէսպի չէօհրէթ իթմիշ պուլուստան Գիւր. Արսէն Արքեպիսկոպոսուէ, էլլի սէնէլիք րահիպիլիկիւն վէ գալէմէն խըտմէթիլլէն գարըլըզ պիւր հիւրմէթ վէ պիւր մէգատիլլէնտալըզ օլմազ նիլէթի մէմուհէսիլլէ, պիւր Յօրեյիւն զիւնթթի իճրասընա գարաք վիւրիլիկի կիպի, շու միւնթաթիլլէ տախի, հէմ միւս մալիլէյ զալըն զիլլի ճէմիլիլի պիւր ֆաղիլէթիլլէ Էպէտի գըլմազ, վէ հէմ տէ մէղքիւր ֆաղիլլէթիլլէ միլլէթիլլէ պիւր խըտմէթիլլէ աղիմէ իթմիշ պուլուստա մազ սէտիլլէ, պիւր ինանէ տէֆիլլէրի ալըպ տա հէր 3-6 սէնէտէ 28 շէֆէր չօնուգլարըն տա անլէրտէն էօլլէնմէլէրի նիլէթիլլէ մէմուհէսիլլէ մէմէթթիլլէրիւն կէօնաթիլլէ, Եօգարտա զիլլէրի կէշէն գալթլար քէնտի գօլիսիւնա մէղիւլէրիւնտէ

գարար վերերէն, էհալիմիզ հա-
միւնէթիւն միւրաճաթ իտէճէ
լերին իւր իյլէմիլէր տիր.
Վէ նաւըլիւն կէօրիւմէթաւ
տիր, միւրաճիւնիւմ գաթար,
քէնտիւրէրին յու նիյէթ ու մաթ.
սէտիւրի վէթէնցալիւս միւրաճ
լերի հաթընտա, միւրաճաթ վէ
միւրաճաթ վէ սայ ու զայրէթի
աճիւրանէթիւն տէ թալէպ իյլէմիլ-
լէր տիր, իմտի պիլ տէ քէմալը
հիւրաճիւմ վէ ինթիւրալիւ թաթա-
մի թէնցթիւր իմտիկիմիլիւն պէ
թալէր, աւ սաթիւ թէնցթիւր իմ
տիրիմիլ կիպի, պիլա թիւա վէ իւ-
լիւնթ իւրիւ տալի, եւալընց պիլ
իւրաճաթ հաթընտա պէնտա ի
թիւրաճ ինթիւրալ իտէրիլ, չէօ-
լէթի կէրիլ յու թիւթ ու նիյէթ
վէ մաթսէտիւրի վէ հաթթա իւ-
լիւնթիւրի էսաւն յայնաւը մէաճ
ու սէնա վէ թէնցթիւր տիր,
հալպու թի հէթ կիւն հէր հալ վէ
հէր թիւթ տէկիլիւմէթաւ օլաւ-
ղու կիպի, վէ պիւնտէն ալէյհ,
սալաւաւն կէլէնիւրին, պալպ
տիրիլ տիւրիւնթիւրի տէ միւր-
պէթ վէ թալիլի պալլաւնտալու
կիպի, Մաթաւաթի Մուրա-
տաւն վաթիլէթնաւտի վաթաւ
տա մէյաւաւնտէ օլաւղուտաւ,
եւալի վէնտէթ վաւթը Միւրա-
տաւն հալլաւը, սալաւաւն վա-
թիլէթիւն նիյէթի մուրաթա-
մէթի մէկէնց թարթընա մալլաւ
թալիլիւնթիւր, գաթթիլ օլաւտաւ
չօնուկալըմըլը, հաթթիլը օլաւ
հաթթաւտաւ մահրում գըլմաթ-
տա պալլաւնտալըմընտաւ, պէթ
թի ինթաւտէ պիլ կիւն պալպ-
տէ տալի էօյլէ պիլ չէյ վալպու
պալլաւը չիւրէսին մահէյլ զալ-
մաւաւը իյին, հիւն իթթիլաւտէ
եւ հիւրիւմէթաւ վէ եալաւ
Բաթթիլիւնթիւր, ինթաթը հա-
թալ զուլաւա տալիւր ալըթ պիլ
գաթաւ կէօթիւրիւմէթիւն հիւմէթ
օլաւմաւընթ արղու վէ նաթիւթ
իտէրիլ.

Վիւննաւա Միւրաճաթիւն միւ-
րաճալ թարաթիւտաւ թալ ու
նէլը իտիլմէթաւ օլաւ չաւ աթի-
տէթի պէնտաւմէթի տալի ալնէն
տէրն ու պէնտա իտէրիլ.

Առ. Հայ բանասերս.
Հայերէն ձեռագրաց հրատարակու-
թեան գործը չորս տարի է սկսաւ
Վիւննայի Միւրաճաթիւն Միւրաճա-
թեան կողմանէ, և լոյս տեսած եր-
կու տետրերն բովանդակ գիտնական
աշխարհէ լաւ ընդունելութիւն գտան.
Մինչդեռ նոյն Միւրաճաթեան ձե-
ռօք և առաջնորդութեամբ Բեդերս-
պուրիի և Հոռովմայ հայ ձեռագրաց
ցուցակներն ըստ մասին տպագրուե-
ցան և ըստ մասին կազմուելու վրայ
են, տպագրութեան պատրաստուե-
ցաւ նաեւ Պերլիի արղունի մատե-
նադարանի հայ ձեռագրաց ցուցակն,
ինչպէս նաեւ Բարիլի Ազգային մա-
տենադարանինը, Այս միջոցին Կ. Պո-
լիս և Թիֆլիս լոյս տեսան նոյն յո-
րինուածով ցուցակի երեք տետր.
Բնականապէս ուսումնական աշխարհի
աչքն ասով չէր կրնար յաթիւ, ոյլ
էջմիածին, Վիւննայի, Երուսաղէմ,
Վիւննա և Կ. Պոլիս սեւեռեալ է միւտ,
ուր ամիոպուած են հայ մատենա-
գրութեան ամբաւ գանձերն, Մեր
գլխաւոր աշխատակիցներէն մին Գեր.
Մետրոպ Վ. Տէր-Մովսէսեան, որ Բա-
րիլի Ազգային մատենադարանի հայ
ձեռագրաց ցուցակը կազմեց, և տպա-
գրութեան կը պատրաստէ, կը կազմէ
այժմ էջմիածին հայ ձեռագրաց ցու-
ցակը, և կը յուսանք՝ քիչ ատենէն

էջմիածին Յարգ. Միւրաճաթեան
պատուարք և պատկառելի հատոր-
ները տեսնել.
Վիւննայի Միւրաճաթեան Միւրաճա-
թեան մատենադարանին հայ ձեռա-
գիրներու ցուցակն արդէն երեք տա-
րի է սկսուած էր կազմուել, Իբր հինգ-
հարիւր ձեռագիրներն մինչեւ ցայժմ
լոյս տեսած ցուցակներէն աւելի ըն-
դարձակ ոճով կազմուել՝ ժամանակ և
տոկոսութիւն կը պահանջէր արդէն
այլովք բեռնաւորեալ կազմողէն (Վ. Հ.
Յակոբս Վ. Տաշեան). Աւարտումն
ու տպագրութիւնն երկարաձգեցաւ
մինչեւ այս տարի, երբ արդէ հայ
գրագիրութեան նշանաւոր ներկայա-
ցուցիչներէն մին, մեր ազգին «մեծ
բանասէրն» և «ամենամեծ քերականն»
Վիւննայի Միւրաճաթեան Միւրաճա-
թեան Արքայալոյն Գեր. Արսէն Արք-
եպիսկոպոս Այալընեան իւր Քահանա-
յութեան և ուսումնական կենաց Յիս-
նաւեայ յորեւեան լուեկայն և վաճա-
կան պարգըթեամբ կ'ուզէ տեսնել,
«Հանդէս Ամսօրեայ» լրագիրն, որուն
ազգին ուսումնաթիւթերէն մին ըլ-
լալու պատիւը տուած է հայ գրագի-
տութիւնն, իւր պարտքը կը համարի
հայերէնագիրութեան մեծ ազգիւրն՝
վերոյիշեալ ցուցակն այս տարի նոր
տոմ. Նոյեմբեր 1ին, որ օրն է Յո-
բելեանն, ի լոյս հանել և նուիրել Գեր.
Յոբելեանորին բովանդակ հայ բանա-
սիրաց և հայ գրագիրութեան համա-
կող զասարակութեան կողմանէ, Յու-
ցակը արդէն մամոյ տակ է և նոյ.ին
լոյս կը տեսնէ ծանօթ (մեծ քառա-
ծալ) դիրքով, իւր 1000 երես, լու-
սաւալ և գունաւոր տախտակներով,
սկիզբն գերմաներէն յաւելուածով.

Հայ գրագիրութեան այս նուիրին
մասնակցիլ ուղղներուն՝ բաժնեթուղթ
կը տրուի ի փոխարէն ռբ. 15. — ի,
կամ Փր. 41. — ի (Փր. 20. — մարք
33. —). Նուիրման ձակատին վրայ
կը գրուին նուիրաւոր բանասիրաց
անուանքն, իսկ իւրաքանչիւրին օրի-
նականը նոյ.ին կ'ուղարկուի ուղ-
ղակի.

«Կովկասի Հայոց Բարեգործական
Ընկերութիւնն» և «Մշակի» Յարգելի
Խմբագրութիւնն համակրելով Խմբա-
գրութեան ձեռնարկութեան՝ յանձն
առին բաժնեթղթեր տալ ցանկացող-
ներուն. ի թիֆլիս կարելի է յիշեալ
Ընկերութեան գրասենեակը՝ նոյն Ըն-
կերութեան Քարտուղար Պր. Համ-
բարձու Ս. Առաքելեանի, և «Մշա-
կի» Յարգելի Խմբագրութեան գլխիլ,
ինչպէս նաեւ մեր Յարգելի գործա-
կալ Պր. Յովակիմ Չաթալպաշեանին՝
Պր. Մուրաճաթեանի գրասենեակը. ի Կ.
Պոլիս կարելի է մասնակցիլ մեր Յար-
գող գործակալ՝ Վ. Հ. Յիլիէ Վ.
Գաթթիւնեանի գլխիլով. Ուրիշ ամէն
տեղերէն կարելի է կամ մեր Յարգելի
Գործակալաց ձեռօք և կամ ուղղակի
մեզ գլխիլ. Rédaction de la Revue,
«Hantess» VIENNE (Autriche) VII/2
Mechitharisteng. 4-) եւ մեզմէ կ'ու-
ղարկուին բաժնեթղթերն.

Նոր տոմ. Սեպտ. ամսոյ 15ին մաս-
նակցողաց ցուցակը կը փակուի և կը
տրուի տպագրութեան.

Խմբ. «ՀԱՆՆԵՍ ԱՄՍՈՐԵԱՅԻ»
24/12 Փետր. 1895
Վիւննա.

ԱՍԱՆՈՏԱՆ ՔԱՆԻՐՈՐ ԲԱՑ

Ընդհանուր առմամբ եթէ գա-
ւառական վարժարանաց վերայ ակ-
նարկ մի ձգեմք ցաւայի իրողու-
թիւններ ի յայտ կուգան մեր
աչաց.
Հեռի արդէն նիւթական բար-
ւոք մատակարարութիւնէ, բարոյա-
կան զարգացման ալ զոհ կերթալ
այդ բարենպասակ կարեւոր հաս-

տատութիւնն. Այս ըսելով չեմք
ուզեր միայն ծանոթալ ոչ վարիշ
մարմնոյն և ոչ ալ աշխատող բա-
րոյական մշակների վրայ, այլ եր
կողունք վերայ ևս որունք գողցես
անգոր դանուած են իշխել ման-
կանց քմահաճոյից որունք իբրեւ մե-
նայնորհեալ էակներ, կիշխեն շար-
թուս օրերուն շուրջ ծառայեցու-
նէ իւրեանց սին ու մանկական
քէֆէրուն.

Ինչպէս կըսէ առաջին թէ «ճուլը
գլխէն կը հոտի» մեր ուսանողաց
ծնողաց բռնած ընթացքն զանոնք
երես հանելու չափին հասած է
այսօր. Յաւալի իրողութիւնք միշտ
աչաց առջև են գաւառաց մէջ.
առձաժք տեսած եմք այնքան զգա-
յուն ու ուսումնաստենէ հայրեր և
մայրեր, որոնք իրենց զաւակաց կը
յիշեցունեն պատահելիք ասոն ալ
սինքն ամուլ օրերու մօտաւորու-
թիւն և կը յորդորեն այդ օրն
զոհել իրենց քմաց ու կամաց.

Արդէն քաջ համոզուելու եմք
թէ գաւառացի ուսանողաց մե-
ծառնութեան ի վարժարան ա-
ռաքումն չունի այլ ակնկալութիւն
կամ կարծիք, այլ միայն սա հիմնա-
կան տիմար բանաձեւն ունին ծնողք
միշտ ի բերան թէ՛ ոչ թէ բան մը
չօւսանի, վրայէ բեւ մըն է որ կը
պակիսի, այսինքն թէ տղուն վար-
ժարան յաճախելը կամ փողոցայր
շիկ կեանքն հաւասար բաներ լինէ
ին իրեն համար.

Այս չարեաց առաջին առնելու
կարող եմք, այս նահապե-
տական կուրուքեան ընդ առաջ
թումք մը գետեղելու գիւրադորն
ճարն կը գտնուի այժմ իսկ, թէ
ինչպէս.

Մեր վարիշ մարմիններն, դաս-
տիարակներն, կղերներն պէտք է
ըստ իւրեանց ջանից յորդոր կար-
գան Սինքոր ժողովրդեան «Միւրիլ
նախ վարժարանն», իբեք ևս պար-
տին այդ ուսման վայրն աշակեր-
տին սիրելի ընելու, անկեց վար-
կեան մը իսկ չը գատուելու գաղտ-
նիքն գտնալ. Ուր ալ լինի, ծնողաց
ծուռ գաղափարներուն դէմ մար-
տնչել, մինչև անգամ աշակերտաց
ևս սորվեցունել, իրենց ծնողաց
դէմ բնադաւաններ կանգնել, այդ
օրինակ ծուռ ու կործանարար գա-
ղափարներուն համար ոյք իրենց
ապագան կը կործանեն.

Թէպէտ և ասոնք մի քիչ դժուա-
րին բաներն են տղայացուց հա-
մար՝ որոց կայր համոզումն առ-
խախտելի է միշտ, բայց արդեանց
ցոյց տուած զօրաւոր ապացոյցնէն
ալ ինքնին պիտի ստիպեն գայնս
թուլանալ ու յետս ընկրկիլ այդ-
պիսի կործանարար գաղափարնե-
րէն, Վարիշ Հոգաբարձուք թող
միանան դասաւանդաց խմբին հետ
իբրեւ մի պարտեղի մշակներն հե-
ռի Սնապարծութեան ու Եսամո-
լութեան զձեռն ոգիներէ և ջա-
նան զոր ինչ հնար է ընել այս մա-
սին տապալելու համար այդ ան-
ճահ ուղղութիւններն ոյք չատ-
սուղի կը նստին մեր ապագայ յոյ-
սերուն.

Իբրեւ հետաքրքրական մի հաշիւ
կը ներկայացունեմք տեղոյս Ազգ.
վարժարանաց մօտաւոր անցեալի
այսինքն 1895 տարւոյն ընթացքին
մէջ աշակերտաց դասի հետեւած
այսինքն վարժարան յաճախած
տարւոյն նուագաթիւ օրերն, որոնք
թէպէտ և ձանձրոյթ կը պատճա-
ռեն ընթերցողաց, բայց յուսամք

Թէ ներողամտութեամբ պիտի ըն-
թեռնուն գայնս.

Վարժարանաց վերաբացման
թուականէն շտկելով, առջի ամսէն
պիտի սկսիմք մեք. Պէտք է յա-
ւելումք սա ի՞նչ հարսանեաց, թաղ-
ման ևլն. պարագայից մէջ վար-
ժարանի փակման հաշիւն դուրս է
գետ այս ցուցակէն.

Յունվ. 1 յր. կաղանդ. 2 կիւ-
րակէ, 3 բշ., 4 գշ., 5 գշ., (այս
օրեր եկեղեցական արարողու-
թեանց նուիրուած են, մեք խղ-
ճահարութեամբ ըրինք այս հաշիւ
դի Մենդեան հասնելէն 10-15 օր
առաջ կսկսի գրքի շուկն վարժա-
րանաց մէջ). Յունվ. 6 բշ., 7 բշ.,
Մենդե. 8 յր., 9 կիւրակէ, 13 բշ.
օր Մենդեան, 15 յր., 16 կիւրակէ,
22 յր., 23 կիւրակէ, 29 յր., 30
կիւրակէ.

Փետրուար 6 կիր., 12 յր., 13
կիր., 14 բշ., 8 Եանընդառաջ, 19
յր., 20 կիր., 26 Սրբոց Վարդա-
նանց 26 յր., 27 կիր., այս միջո-
ցին շարաթ մի փակուած են գրե-
թէ վարժարանք 28 բշ. Բախլախո-
րան (փակեալ-խորան).

Մարտ 3 յր., 6 կիր., 12 յր.,
13 կիր., 19 յր., 20 կիր., 26 յր.,
27 կիր..

Ապրիլ 2 յր., 3 կիր., 7 Աւե-
տում, 9 յր., 10 կիր., 11 Աւագ-
երկ., 12 գշ., 13 գշ., 14 բշ.,
15 բշ., 16 յր., 17 կիր., 24 Եանիկ,
18 բշ., 19 գշ., 23 յր., 24 կիր.,
30 յր..

Մայիս 1 կիր., 7 յր., 8 կիր.,
14 յր., 15 կիր., 21 յր., 22 կիր.,
26 բշ., Համբարձում, 28 յր., 29
կիւրակէ.

Հունիս 1 յր., 2 կիր., 8 յր.,
9 կիր., 15 յր., 16 կիր., 22 յր.,
23 կիր., 29 յր., 30 կիր..

Նոյեմ. 3 յր., 6 կիր., 12 յր.,
13 կիր., 19 յր., 20 կիր., 26 յր.,
27 կիր..

Դեկտ. 3 յր., 4 կիր., 10 յր.,
11 կիր., 17 յր., 18 կիր., 24 յր.,
25 կիր., 31 յր..

Այս հաշիւով կուենամք մեր առ-
ջեւ 8 բեղմնաւոր անուանական
ամիսներ որոց օրերուն գումարն է
243 իսկ մեր ի վեր նշանակած ասոն
այսինքն վարժարանաց դրաց պահ-
ուած (բացի շաբաթէ որ առաւօտան
մի դաս կը տրուի) ամուլ օրերու
գումարն կը գտնուի 87 հետեւա-
բար զեղջիւղով կուենամք յաջորդ
հաշիւ գերծ ինկատողութեան 1896
օր յորս վարժարաններն միջև իրի-
կուն բաց են ուսանողաց առջին.
(Ինչպէս յայտնի է մեր նպատակն
չէ ըսել կիւրակի ալ բացուի.)

Այն քառեակ ամիսներն զորս
անյիշատակ անցանք ընթերցողք
գիտնալու են թէ, այդ միջոցին
վարժարանի սեմէն ուսանող մի ուս-
քը ներս չը դնէր, վասնզի ապ-
րուստ պիտի որոնէ եղեր, չիտեմ
ինչին գործին օգնելու է եղեր, խել
մը լայնութիւնը երկայնութեան
չը յարմարող պատրուակներ.

Արդ՝ այսքան 365 օրերէ գեղ-
ջուած 1896 աւուրց մէջ ուսանողն
հազարապատկելու է իւր ջանքն
թէ ուսուցիչն. այս դիտաւորու-
թեամբ է թերեւս որ վարժարա-
նաց ոմանց վարիչք՝ օրը մէյմէկ
ժամ դասընթաց լինելու պայմա-
նաւ 6 դաս տալու որոշումն տուած
են և կը գործադրուի այս որո-
շում. կար և գործութիւն թէ՛ ու-
սանողաց թէ՛ ուսուցչաց այս ան-
հարկի և միանգամայն անքործադ.

